

Figuraalne avang: ühe aastanäituse asemel kaks

MONICA SIKK
Kolm nädalat on Tallinna Kunstihoones aega tutvuda eesti kunsti aastanäituse esimese osaga – FIGURAALNE KUNST'96, mis hõlmab kunstnike uudisloomingut maali, skulptuuri ja graafika vallas. Ühtekokku 109 taitest 58 autorilt. Abstraktse kunsti esitus tuleb märtsis.

On lootust, et kahe ülevaatenäitusega avaneb eesti kunsti tervik paremini kui ühe seinast seinä näitusega.

Kui kunsti kunstist kirveregliga eraldada tahta, siis kõige loogilisem ongi lahutada figuraalne abstraktsest. Ehkki ka siin pole võimalik

tõmmata jäika piiri. "Figuraalne on klassikalises kunstiteaduses kõik see, mis seostub maailmas olemasolevate vormidega ning kujutab midagi. Taotlesime kunsti selekteerimist teiste kriteeriumide ja mõistete järgi," selgitab Kunstihoone intendant Anu Liivak.

Hüljatute galerii

Eelneva "sõelata" ei tehta ühtegi näitust. Zhürii lähtub eelkõige ruumist ning sellest, kui palju sinna mahub. Maaliskunstnik **Kreg A-Kristring** peab valiku tegemisele eelnenud pilti samas siiski kõige huvipakkumaks: "Sest siis

on näha kõik, mis meil üldse tehakse – pärast jääb järele koor. Koor oleks nagu klassika, aga klassikale on omane veidike igavust."

Zhürii (**Jaak Arro, Avo Keerend, Signe Kivi, Anu Liivak, Liina Siib, Hannes Starkopf, Jaan Elken**) otsustas ekspositsioonist välja jätta 24 autorit ja 71 tööd. Päris välja nad siiski ei jäänud, lihtsalt eemale: nende loomingut näeb Raekoja plats 14 asuvas kammerlikus *Raatus galeriis*. Sellele jätkunäitusele koondusid juuniorid, mõnegi looming on esindatud ka Kunstihoones. *Raatus galerii* jätkunäitust pidasid autorid heaks lahenduseks.

Miks nii?

"Osa tööde väljajäämisel pole muud põhjust kui ruumipuudus. Näitus on lihtsalt kahes kohas," kinnitab Jaan Elken.

"Idealis võiks olla üks suur ja kirju ülevaatenäitus, kuhu kõik soovijad saaksid täiesti rahulikult oma tööd tuua. Siis näeks neid terviklikus kontekstis, see ärgitaks erinevatele mõttevahetustele. Ning vahet kaoks ka arvamus, et keegi on tõrjutud. Kuid selle mõtte teostamiseks pole Eestis ruume," on Anu Liivak realist. Liivak ei pea tõenäoliseks, et kedagi tänapäeval mingite taotluste pärast diskrimineeritaks, kuid näitustele "tuuakse siiski ka nii küündimatuid asju, mille eksponeerimine vahet solvaks professionaale ning antud kontekstis lihtsalt ei töötaks."

Kujundaja printsiip on pehmus

Väljapanekud Kunstihoones ja *Raatus galeriis* kujun-

das Jaan Elken. "Suurt näitust oli väga lihtne üles panna," arvab ta. "Olen nende kunstnike piltidesse ennast kaua sisse mõelnud. Töö käigus läheb kõik iseenesest paika, iga asi jõuab nagu oma riulile. Püüdsin maksimaalselt, et iga kunstnik saaks kõlada, et erinevad taotlused ei sumbuks ning et tööd ei kahjustaks üksteist. Vältisin järse vastuolusid, kontraste."

Kunstihoone igas saalis on oma meeleolu. Diagonaal jagab peasaali kaheks: ees on romantiline (**Epp Maria Kokamägi, Malle Leis, Peeter Mudist, Piret Rohusaar-Meres, Tiit Pääsuke**, jt.), taga veidi jõulisem (**Jüri Arrak, Kreg A-Kristring, Lemming Nagel, Ly Lestberg, Rain Ader, Evald Okas** jt.). Akendega saal on konstruktiivsem, mahutades **Jüri Käse, Andres Toltsi, Maria Kristiina Ulase** jt. loomingut. Vahepalana on eksponeeritud graafika ning viimaks kolpade ja tulnukatega läbi pikitud müstilisi religioone lahkav kunst.

"Paljud kunstnikud on kompleksis – ah, mis ma oma töid ikka toon, niikuinii ei võeta näitusele," kurdab Jaan Elken, kel tuli mõne kunstniku puhul põhjalikku eeltööd teha, et see pildi üldse kohale tooks. Mõnelgi oli kahtlus, kas tema taies just figuraalse kunsti näitusele sobib.

Muljed ja arvamused

"Näitusel esinevad paljud autorid oma tuntud headuses, aga võib-olla nad enam üldmuljet ei määra. Peale on tulnud mõjukaid noori, kes harjumuspärase esteetilise

FIGURAALNE AVANG: kunstitudengid, kellele maalija Aili Vint õpetab toimetulekut loomeimpulssidega, korraldasid eile Kunstihoone ees kandraamijooksu.

Mati Hiisi fotod

kreedoga edukalt konkureerivad. See on loomulik ja vahva. Kunst uueneb, tulevad uued taotlused," pidas Anu Liivak huvitavaks püüdlust kunsti tavapäraseid piire ületada.

"Näituselt paistab välja, et maalijad on üle saanud oma ebamugavustundest ja asja suurelt ette võtnud, laskmata end heidutada kunstimaailma ühekülgetest aksioomidest. Meeldiv, et nad on jälle oma jalgadele tõusnud," rõõmus-
tab Kreg A-Kristring.

Kitsama raamistusega näitus toob esile huvitavaid ja kummalisi tendentse, annab aimu küsimustest, mis poleks muidu vahet tähelepanu alla sattunud. "Me näeme protsessi tegelikkuses. Mitte sellisena, nagu seda näha tahaksime," kommenteeris väljapanekut Kunstnike Liidu esimees **Enn Põldroos**. Kindlale teemale keskendumist pidas Põldroos aja nõudeks.